Haavind

SVAR PÅ REINDRIFTENS HØRINGSINNSPILL I SØKNAD OM FRITAK FOR KONSESJONSPLIKT FOR O/U AV KALDÅGA KRAFTVERK

1. Innledning

Helgeland Kraft Vannkraft (HKV) viser til Røssåga Toven reinbeitedistrikts (Distriktets) høringsinnspill til søknad om fritak fra konsesjonsplikt for O/U-prosjektet for Kaldåga kraftverk (Nye Kaldåga kraftverk). HKV har forståelse for at Distriktet påvirkes av menneskelige inngrep og samfunnsutviklingen. Vi er også innforstått med at området brukes av reindriften og at det er viktig med gjensidig informasjon for å unngå problemer og de største forstyrrelsene i anleggsperioden.

HKV er imidlertid overrasket over høringsuttalelsen fra Distriktet. HKV har hatt et langvarig og godt forhold til Distriktet, og vannkraftutbygging og reindrift har sameksistert i dette området i mange tiår. Eksisterende rørgate, som ligger i dagen, har vært fremhevet som en stor ulempe for Distriktet, og HKV har blant annet derfor lagt opp til at rørgaten fjernes, og vannveien legges i tunnel. I vår dialog har Distriktet derfor vært udelt positive til Nye Kaldåga kraftverk.

Slik vi ser det er det også flere forhold advokat Lange tar opp som ikke er relevante for den vurderingen av konsesjonsplikt som NVE nå skal foreta. På bakgrunn av de rettslige misforståelsene i høringsuttalelsen, går vi imidlertid først i punkt 2 gjennom de rettslige rammene for den vurderingen NVE skal foreta nå (2.1), samt spørsmålet om konsesjonsplikt i denne saken (2.2). I tillegg kommenterer vi særskilt anførsler om konsekvensutredningsplikt, samt ekspropriasjon og skjønn, i punkt 3 nedenfor.

2. Nye Kaldåga kraftverk utløser ikke konsesjonsplikt

2.1 Rettslige utgangspunkter for konsesjonspliktvurderingen

Etter vassdragsreguleringsloven § 3 andre ledd kreves det konsesjon til et vassdragstiltak dersom tiltaket kan være til:

> "*nevneverdig skade eller ulempe for noen allmenne interesser i vassdraget*".

Konsesjonsmyndigheten skal nå vurdere om det foreligger slik konsesjonsplikt, jf. Vassdragsreguleringsloven § 4, jf. § 3.

Ikke enhver ulempe er tilstrekkelig til å utløse konsesjonsplikt - skaden eller ulempen må være nevneverdig. Videre tilsier ordlyden at de nevneverdige ulempene av relevans for konsesjonspliktvurderingen er de som gjør seg gjeldende for interesser *i vassdraget*. Ordlyden avgrenser derfor mot generelle ulemper som kraftverket medfører. Ulemper i kraftverkets lokalområde som følge av anleggsarbeider, som ikke også påvirker vassdraget, er derfor ikke relevante i konsesjonspliktsvurderingen.

Denne tolkningen ovenfor samsvarer med NVEs egen praksis. Bestemmelsen i vassdragsreguleringsloven § 3 andre ledd har samme ordlyd som vurderingen etter vannressursloven § 8, og praksis etter begge bestemmelser vil være relevant for å belyse innholdet i vilkårene.

I NVEs vedtak 23. september 2025 om konsesjonsplikt for økt slukeevne i Nes kraftverk skrev NVE om vurderingen:

> "*NVE skal i dette tilfellet vurdere hvorvidt de nye virkningene ved økt slukeevne og installert effekt vil føre til konsesjonsplikt. Det er nye negative virkninger ut over den eksisterende situasjonen som skal vurderes, og det er kun skade eller ulempe, altså negative virkninger, som er relevant.*
>
> *Det er virkninger i selve vannstrengen som skal tas i betraktning. Som vassdrag regnes i henhold til vannressursloven alt stillestående eller rennende overflatevann*".[1]

NVE benyttet seg av samme formulering i vedtak 12. desember 2025 om konsesjonspliktvurdering for Insteelvane kraftverk i Bremanger,[2] og i vedtak 16. september 2025 om konsesjonspliktsvurdering for ny dam Hensfoss i Begna i Ringerike kommune.[3] I vedtak 8. oktober 2024 om konsesjonspliktsvurdering for opprustning og utvidelse av Øksenelvane kraftverk i Bremanger skrev NVE at:

> "*I ei konsesjonspliktvurdering er det nye negative verknadar ut over den eksisterande situasjonen som skal vurderast, og det er berre skade eller ulempe, altså negative verknadar, som er relevant. Hovudsakeleg er det verknadar i sjølve vasstrengen som skal vurderast. Eventuelle konsekvensar som følgje av nye masseuttak og deponi er dermed ikkje med i vår vurdering.*"[4]

I NVEs vedtak 10. mars 2017 om konsesjonspliktvurdering for O/U av Kaldåga kraftverk ble vurderingen NVE skulle foreta etter vannressursloven § 8 formulert som at:

> "*NVE i nåværende fase må vurdere tiltakets mulige skader og ulemper. I dette tilfellet må NVE vurdere mulige nye virkninger sett i forhold til eksisterende situasjon. En avveining av både fordeler og ulemper blir først aktuelt dersom tiltaket faktisk skal konsesjonsbehandles*".[5]

NVEs langvarige og faste praksis underbygger ordlyden i vrgl. § 3 andre ledds utgangspunkt om at spørsmålet i konsesjonspliktsvurderingen er hvilke *nye* negative virkninger i vassdraget U/O-prosjektet vil medføre. Virkningene av den opprinnelige utbyggingen av Kaldåga, sumvirkninger av inngrep i området, virkninger av masseuttak og deponi og anleggsperioden er derfor ikke omstendigheter NVE skal ta stilling til ved konsesjonspliktvurderingen.

2.2 Konsesjonspliktvurderingen i denne saken

Spørsmålet er dermed om planen for Nye Kaldåga kraftverk innebærer nye negative virkninger som kan utgjøre en "nevneverdig ulempe" for "noen allmenne interesser i vassdraget", jf. vrgl. § 3 andre ledd. Det er ikke tvil om at reindriftens interesser i vassdraget er en allmenn interesse i bestemmelsens forstand.

Da NVE vurderte spørsmålet i 2017 i relasjon til daværende planer om opprustning og utvidelse av Kaldåga kraftverk var svaret at tiltaket ikke medførte slik nevneverdig ulempe. HKVs søknad i nåværende sak innebærer ingen endringer som tilsier en annen konklusjon denne gangen. Planen er fortsatt å legge vannveien i fjellet og fjerne rørgaten. Det er imidlertid to justeringer i planene som vi for ordens skyld vil knytte noen ord til.

For det første planlegges det ny kraftstasjon, som enten plasseres inne i fjellet bak den eksisterende kraftstasjonen eller i dagen sør for den eksisterende kraftstasjonen. I søknaden fra 2017 var planen å opprettholde eksisterende stasjon. At det ikke lenger er planen innebærer imidlertid ingen ulemper i

---

[1] NVEs vedtak 23. september 2025, side 7.
[2] NVEs vedtak 12. desember 2025, side 6.
[3] NVEs vedtak 16. september 2025, side 5.
[4] NVEs vedtak 8. oktober 2024, side 6.
[5] NVEs vedtak 10. mars 2017.

vassdraget, og heller ingen betydning for reindriften i området. For det andre planlegger HKV enten å bygge nytt inntak i Envatn, eller å gjenbruke eksisterende inntak. I søknaden fra 2017 var planen å gjenbruke eksisterende inntak. Heller ikke valget av inntaksløsning innebærer relevante ulemper for reindriften i konsesjonspliktvurderingen, da påvirkningen vil skje utenfor vassdraget og først og fremst knytte seg til en anleggsperiode.

Distriktet viser til at tiltaket:

> "*kan ha negativ virkning i driftsperioden ved at varierende minstevannføring kan tømme elva med den konsekvens at reinen tar nye veier.*"

Denne anførselen må skyldes en misforståelse. For god ordens skyld presiserer vi at det ikke er noen krav til minstevannføring i elva i dag. Fra inntaket i Envatn til utløpet fra kraftverket er Kaldåga i all hovedsak tørrlagt allerede. Nye Kaldåga kraftverk vil ikke endre dette – det er ikke planer for endring verken i vannføringen i elva eller i driften av magasinene. HKVs foretrukne alternativ for utbygging av Nye Kaldåga kraftverk innebærer dessuten at det ikke blir driftsstans i byggeperioden, slik at det ei heller vil bli noen endringer i vannføringen underveis i byggeperioden. HKV kan derfor ikke se at nye Kaldåga innebærer ulemper i vassdraget som påvirker reindriften.

Som nevnt innledningsvis er HKV overrasket over høringsuttalelsen fra Distriktet nå, ettersom HKV har hatt god kontakt med Distriktet om nye Kaldåga kraftverk. Distriktet har i dialogen gjennomgående vært positive til gjennomføring av prosjektet, og i forbindelse med opprinnelig søknad i 2017 kom det ingen innvendinger til prosjektet fra Distriktet. Vi viser også til NVEs vedtak om konsesjonspliktvurdering for oppgradering av Kaldåga fra 2017, hvor NVE skrev at:

> "*Både Fylkesmannen og de øvrige høringspartene ser det som positivt for reindrift, landskap og friluftsliv at eksisterende rørgate rives og ny driftsvannvei legges i rør i tunnel. NVE støtter dette synspunktet*".[6]

I uttalelsen fra Distriktet er det ikke redegjort for hvilke faktiske endringer som har skjedd siden 2017 som eventuelt er bakgrunnen for deres endrede syn.

I høringsuttalelsen fra Distriktet er det vist til helikopterflyvning i området som har vært forstyrrende, og at den eksisterende konsesjonen for Kaldåga kraftverk bør endres. Slik vi oppfatter denne anførselen, mener man at prosjektet for Nye Kaldåga kraftverk bør konsesjonsbehandles av denne grunn. Som vi allerede har redegjort for ovenfor, er ikke vilkårene i den opprinnelige konsesjonen relevante for konsesjonspliktvurderingen etter vassdragsreguleringsloven § 4, jf. § 3.

Helikopterflyvingen skyldes for øvrig at dagens rørgate er i relativt dårlig forfatning. HKV er derfor nødt til å gjennomføre hyppige tilsyn og utbedringstiltak. Vi kan heller ikke se at slike forstyrrelser som følge av vedlikehold på eksisterende anlegg skal inngå i konsesjonspliktvurderingen NVE skal foreta. Planene for Nye Kaldåga kraftverk innebærer en vesentlig reduksjon i behovet for slike vedlikeholdsaktiviteter, slik at det vil bli mindre ferdsel i området. Om bygging av Nye Kaldåga kraftverk med vannvei i fjellet ikke igangsettes relativt raskt må det imidlertid uføres forsterkningstiltak på rørgaten. Dette arbeidet forventes å ta omtrentlig tre år og vil være betydelig mer inngripende overfor reindriften i området.

Vi understreker til slutt at reindriftens anførsler om ulemper i anleggsperioden heller ikke er relevante ved konsesjonspliktvurderingen. Dette illustreres for øvrig ved at ulemper som følge av anleggsarbeider ikke er omtalt i konsesjonspliktvurderingen i NVEs vedtak om av Kaldåga fra 2017 eller i noen av de andre vedtakene vi viser til i dette svaret.

HKV erkjenner likevel at reindriften kan påvirkes under byggeperioden. Påvirkningen bør imidlertid kunne minimeres både ved en jevnlig dialog mellom HKV og Distriktet, og gjennom avbøtende tiltak

[6] NVEs vedtak 10. mars 2017, side 7.

som fastsettes i detaljplanen. I planen bør det legges føringer for dialog og hensyn til reindrift. HKV vil også kunne begrense de mest støyende anleggsarbeidene i perioder som er særlig viktige for Distriktet.

Vi kan heller ikke se at det er andre relevante omstendigheter i Distriktets høringsuttalelse som tilsier at det foreligger konsesjonsplikt etter vassdragsreguleringsloven § 3.

3. Andre anførsler fra Distriktet

3.1 Nye Kaldåga kraftverk utløser ikke konsekvensutredningsplikt

Konsekvensutredningsforskriften § 7 bestemmer at tiltak omtalt i vedlegg II som behandles etter energi-, vannressurs- eller vassdragsreguleringsloven alltid skal konsekvensutredes. Vannkraftanlegg *som "krever konsesjon"* er et slikt tiltak, jf. Vedlegg II pkt. 3 bokstav h). At ikke ethvert vannkraftanlegg utløser utredningsplikt harmoniserer med vannressurs- og vassdragsreguleringslovens ordning med unntak for konsesjonsplikt for anlegg som ikke medfører nevneverdige ulemper. Det er ikke grunn til å utrede hvilke konsekvenser et tiltak uten nevneverdige ulemper har. Om det var nødvendig med konsekvensutredning i slike tilfeller ville mye av poenget med fritak fra konsesjonsplikten falle bort.

Som påpekt ovenfor mener HKV at Nye Kaldåga kraftverk ikke utløser konsesjonsplikt fordi tiltaket ikke medfører nevneverdige skader eller ulemper for allmenne interesser, herunder reindriften. Det er derfor heller ikke plikt til å gjennomføre konsekvensutredning av prosjektet.

3.2 Ekspropriasjon og skjønn

Spørsmålet om rettighetserverv er et annet spørsmål enn spørsmålet om konsesjonsplikt som NVE nå skal vurdere. HKV ervervet nødvendig grunn og rettigheter i området i forbindelse med etablering av Kaldåga kraftverk. Behovet for eventuelle nye rettighetserverv vil bli vurdert når vi vet om og hvilket utbyggingsalternativ som skal etableres. HKV vil som alltid i så fall etterstrebe å inngå avtale med Distriktet.

Vi påpeker for god ordens skyld at spørsmålet advokat Lange tar opp, om erstatning til reindriften for utbyggingen i 1959, ikke er relevant i konsesjonspliktvurderingen som ligger på NVEs bord nå. Skjønnspraksisen på tidspunktet for etableringen av Kaldåga kraftverk innebar at reindriften ikke fikk tilkjent en erstatning. Dagens regler kan selvsagt ikke gis tilbakevirkende kraft, og et hvert krav knyttet til dette vil være foreldet.

4. Avslutning

Nye Kaldåga kraftverk innebærer utvilsomt at den samlede belastningen på Distriktet blir mindre. Planene for Nye Kaldåga kraftverk innebærer at rørgaten som i dag ligger i dagen erstattes med tunnel i fjellet. Flyttleien som nåværende rørgate krysser vil dermed få en varig positiv påvirkning ved at området tilbakeføres til natur. Dette er, uten tvil, en utelukkende positiv virkning. Det vil heller ikke bli endringer i vannføringen verken under eller etter prosjektet.

* * *